

12 ETIOPIEN

Vejen dertil

Man kan flyve tur-retur fra København til Etiopiens hovedstad, Addis Abeba, for omtrent 4500 kroner. Derfra betalte vi cirka 200 amerikanske dollar (cirka 1500 kroner) pr. dag for vores rundtur med firehjulstrækker, guide og chauffør.

Stammefolk i Etiopiens Omo-dal

Mursi: Kvægfolk bosiddende i og vest for Mago-nationalparken. Kendt for drabelige ceremonier og for, at kvinderne indsætter lerplader i ører og underlæbe. Anslået befolkning: 11.500.

Hamer: Lever af landbrug og kvæghold. Kendt for deres tynde mudderfletninger. Anslået befolkning: 46.000.

Karo: Ernærer sig ved landbrug og turistindtægter. Kendt for at være mestre i bodypainting samt for trolddom og overtro. Anslået befolkning: 1500.

Banna: Lever af landbrug suppleret med jagt. Kendt for at blande traditionelle klæder med fodboldtrøjer og farvestrålende hårspænder og solbriller. Anslået befolkning: 27.000

Surma: Kvægfolk, der er nært beslægtede med mursierne med samme traditioner. Bor dog længere vestpå og er svært tilgængelige. Anslået befolkning: 32.000.

Synet af kampklare krigere, der møder os ved ankomsten. Fotos: Jakob Øster

Stavkamp om stammens kvinder

Dybt inde i Mago-nationalparken i Etiopiens Omo-dal lever mursi-folket. Et par gange om året afholder de ceremonier, der er så eksotiske, at det næsten overgår fantasien. Tag med på et familieeventyr, der ikke går helt efter planen.

Jakob Øster,
rejser@jfmedier.dk

Luften, der trænger ind gennem vores nedrullede vinduer, er lun, og det brune og

grønne afrikanske landskab rundt om vores firehjulstrækker er tørt som en tvebak, der er blevet glemt i solen.

Jorden er hård, stampet og stenet, og overalt stikker genstridige træer og buske op. De er åbenbart hårdføre nok til at overleve i dette trøstesløse terræn.

Inde i landroveren er stemningen anspændt, og nu melder forvirringen sig også. Lidt længere fremme kan vi se, at de intermistiske spor i vejen, vi hidtil har fulgt, simpelthen hører op. Herfra kender vi ikke vejen, men efter lidt nødtørfigt rekognoscering til fods fortsætter vi ind over den monotone

Ung mursi-kvinde med læbeplade foran stammens kvæg.

Familien Felk øster sammen med tre krigere, der er klar til kamp.

savanne i det, som vi håber, er den rigtige retning.

Vi er på vej mod en af klodens sjældneste ceremonier. Og vi befinder os syv mand i bilen. Mig selv, min kæreste, Charlotte, vores to børn, vores chauffør, Bruke, vores lokale guide, Anduaem, samt Busco - vores kalasjnikov-bevæbnede vagt.

Ingen af os er helt sikre på, at den begivenhed, vi håber, vi er på vej imod, overhovedet vil finde sted.

Besøg hos mursi-folket

Vi har nu i omtrent en uge camperet i en afsides landsby hos mursi-stammefolket i Etiopiens nedre Omo-dal.

Vores besøg er planlagt til denne tid af året, fordi der netop nu gennemføres stammeritualer her i dalen. Med nerverne uden på tøjet er vi på vej mod den på en gang mest sjældne og mest barbariske af disse.

Indtil nu har vi brugt intet mindre end fire dage på at lede efter den forjættede ceremoni. Vi har spurgt om vej i adskillige stammelandsbyer og er blevet peget rundt i snart sagt alle hjørner af den kæmpestore Magonationalpark, som vi befinder os i. Men nu forlyder det endelig på hver en jungletromme, at tampen brænder.

På mursi-sproget hedder den ceremoni, som vi er på udkig efter, *donga*, hvilket betyder stavkamp.

Vores guide, Anduaem, har fortalt os, at seancen kun afholdes få gange om året, og at deltagerne er unge kamplystne mænd, som er særligt udvalgt blandt de i alt 40.000 medlemmer af mursi- og surma-stammerne.

Begivenheden er så svær at opstøve, at Anduaem - til trods for, at han er formand for guiderne i Omo-dalen - fortæller, at han kun selv ser den omtrent én gang om året. Vores chauffør, Bruke, har endnu aldrig set den, til trods for at han har arbejdet i området i adskillige år.

I Omo-dalen er der flere traditionelle stammefolk end noget andet sted på kloden. Og den mest ikoniske og sagnomspundne gruppe af disse er netop mursi-folket, som ud over at kæmpe med stave også er kendt for, at stammens kvinder indsætter store, runde plader af træ eller ler i deres underlæber.

Det gør de, fordi de mener, det får dem til at fremstå mere attraktive over for deres mænd.

Desværre er mursierne også kendt for at være aggressive over for fremmede. Derfor får især de afsidesliggende mursi-landsbyer kun meget sjældent besøg og stort set aldrig af camperende gæster som os.

Selve donga-ceremonien har den etiopiske regering helt bandlyst. Det har den gjort, fordi den synes, det er barbarisk at gennem-

føre en manddomsprøve, hvis formål er at slå hinanden til plukfisk med lange, spidse stave. Og netop fordi den er illegal, annoncerer mursierne ikke ligefrem, hvor begivenheden skal afholdes.

Så for at skære det helt ud i pap er vi med vores små børn på vej for at forsøge at dokumentere en ulovlig ceremoni hos et barbarisk stammefolk på et hemmeligt sted på savannen. Og selvfølgelig gør situationen os nu både ængstelige og betænkelige.

Men vores erfaring fra tidligere besøg hos yakel-stammen i Vanuatu, hos nomaderne i Kirgisistan, hos poroerne i Elfenbenskysten og hos himba-folket i Namibia er, at så længe man opfører sig respektfuldt og viser oprigtig interesse for de fremmedes levevis, så plejer alting at forløbe fredeligt.

Har man desuden samtidig lidt ekstra dollars med på lommen, så man kan betale, hvis tingene skulle løbe af sporet, er man normalt godt dækket ind.

Barbariske krigere og cirkelnde gribbe

Til sidst når vi frem til den lysning, hvor ceremonien skal finde sted. Her møder der os et syn, vi sent skal glemme.

Tæt forsamlet kommer en gruppe på omkring 30 halvnøgne og svært ophidsede unge mænd løbende imod vores bil, mens de svinger vildt omkring sig med deres stave. De fleste har små lændeklæder om livet, og flere af dem har store ar på kroppen fra tidligere stavkampe.

Nærmest symbolsk cirkler et par gribbe samtidig højt på himlen over dem. Cirklen-de ådselædere over barbariske, bevæbnede stammekrigere er ikke just et syn, man ser hver dag. Adrenalin pumper, og vi aner ikke, hvordan denne situation vil udvikle sig.

Jeg tør ikke fotografere. Faktisk tør vi ikke engang træde ud af firehjulstrækkeren. Heldigvis tager Anduaem hurtigt affære, træder ud af bilen og går i gang med at aftale med et par af klanlederne, hvad vi skal betale for at dokumentere begivenheden. Det får heldigvis den ophidsede forsamling til at falde lidt til ro.

- Betal dem 2100 etiopiske birr, så må I godt fotografere, siger Anduaem efter 10 minutters ophedet forhandling.

- Må vi så blive her hele dagen og tage alle de billeder, vi har lyst til? spørger jeg.

Det siger mursierne ja til. Belært af erfaring gentager jeg spørgsmålet et par gange, så jeg er helt sikker på, at alle har hørt det og kender til aftalen.

14 ETIOPIEN

Mursi-krigerne smører sig ind i kolort. Fotos: Jakob Øster

← FORTSAT FRA
SIDE 13

Beløbet, som Anduaalem er kommet frem til, svarer kun til omkring 700 kroner. Vi skynder os at betale og er ovenud lykkelige for at få lov til at forevige en ceremoni, som jeg ikke tidligere har set dokumenteret i nogen vestlig avis.

Anduaalem fortæller os snart efter, at det aftalte beløb svarer til 70 dagslønninger i en almindelig etiopisk landsby, og at det er en fair pris for begge parter.

I ro og mag har vi nu tid til at betragte krigerne lidt nærmere. Deres korte, krusede hår er klippet i kreative og dekorative mønstre. På kroppen har de mønstrede ar, som de har lavet ved at snitte sig selv med barberblade og gnide aske i såret.

Opvarmning og stavkamp

Opvarmningen til de kampene består i, at de 15-25-årige mænd slår grene og blade af træerne med deres stave. Bagefter smører de deres kroppe ind i kolort.

- De er kvægfolk. De kan godt lide at lugte af ko, svarer Anduaalem tørt, da vi spørger til, hvorfor i alverden nogen ønsker at smøre sig ind i køernes dampende, nylagte efterladenskaber.

Formålet med de kampe, der snart skal finde sted, er simpelt. Vinder man, bliver man den, der først må vælge sig en kone blandt stammens kvinder.

Selve kampene er lidt mere velorganiserede og lidt mindre barbariske, end vi har frygtet. Langt de fleste af dem, der skal kæmpe,

Mursi-pige foran vores telt og firehjulstrækker.

sørger for at beskytte sig selv ved at vikle stof om hovedet og skind om maven.

Op langs deres skinneben placerer de tykke kæppe og vikler derefter skind rundt om både ben og kæp for at forhindre, at benet brækker, hvis det skulle blive ramt.

Disse sikkerhedsforanstaltninger forhindrer dog ikke kampene i at være voldsomme. Stavene er lange, tunge og drabeligt spidse og svinges rundt med stor kraft og præcision.

Hårdt sårede krigere og sågar dødsfald forekommer angiveligt fra tid til anden. Det er selvfølgelig derfor, den etiopiske regering har gjort disse seancer ulovlige. Men det er stammefolkene - der har praktiseret disse traditioner i generationer - øjensynligt ligeglade med.

Vi diskuterer det lidt i vores lille familie og bliver enige om, at der er manddomsprøver i så mange kulturer, og at man jo også kan risikere at dø i en boksekamp derhjemme.

Mens vores børn alligevel går lidt væk fra de voldsomme kampe og i stedet klapper nogle af stammefolkenes geder, går krigerne til makronerne. Ofte foregår der flere kampe parallelt, og efter hver dyst udpeges de vindere, der så kan fortsætte med at kæmpe.

Efter at have kæmpet knap en time - heldigvis uden nogen er kommet alvorligt til skade - er dysterne øjensynligt afgjort. I hvert fald forlader de fleste af krigerne pludselig lysningen og forsvinder med hastige skridt ud over savannen.

Det næste hold krigere

Snart efter kommer nye krigere til. Nærmest ud af det blå dukker de op fra alle retninger. Som små prikker på horisonten vokser de sig større og nærmer sig kamppladsen. Det er endnu et af dagens nærmest uvirkeligt fotogene syn, og jeg knipser løs med mit kamera, som de ankommer.

Stemningen er nu fuldstændig anderledes. De nye krigere vil bestemt ikke fotograferes og råber truende ad mig på deres lokale sprog. Jeg skynder mig over til Anduaalem og resten af familien og spørger, hvad der foregår.

- Hold jer tæt på mig, siger Anduaalem, mens han bekymret begynder at trække baglæns over mod vores parkerede firehjulstrækker.

Alligevel fortsætter jeg med at fotografere. Sådan var aftalen jo.

- Stop med at tage billeder, insisterer Anduaalem med skælvende stemme.

➔ LÆS MERE
SIDE 16

16 ETIOPIEN

Både køer og mennesker dekorerer med kolort og ved at skære ar med barberblade.

← FORTSAT FRA
SIDE 14

Et par af de vredeste krigere har i mellemtiden fået mobiliseret et par af deres venner, og nu er de i samlet flok på vej hastigt imod os.

- Løb, råber Andualem.

Med et barn i hver sin hånd flagrende efter os tager vi flugten. Heldigvis er der ikke langt over til vores landrover, og Bruke sidder allerede klar bag rattet. Med et brøl starter han motoren.

Bag os på savannen nærmer krigerne sig med faretruende hast. De har nu hævet deres stave og gestikulerer voldsomt. Oprinet er så bizart, at selv Fanden i vrede næppe kunne have fundet på noget lige så foruroligende.

Vi kaster os ind på bagsædet, Andualem hopper ind på passagersædet, og som den sidste følger Busco efter med sin kalasjnikov.

Det er muligt, han er bevæbnet, men han ikke så meget som overvejer at stoppe op. Vi smækker dørene og låser dem fluks. Bruke træder på speederen, mens vi panisk går i gang med at rulle vinduerne op.

To af de hurtigste mursi-krigere når i det samme op på siden af bilen. En af dem når at stikke sin arm ind igennem en siderude og griber på bagsædet ud efter hvad som helst, men ender med kun at få fat i min søns bamse.

Sekunder senere har jeg fået rullet vinduet så langt op, at mursi-krigerens arm sidder i klemme.

Resultatet er, at krigeren nu bliver trukket efter bilen. Jeg skynder mig at hive bamsen ud af hånden på ham og løsne vinduet, så han slipper fri.

Snart efter er vi i sikkerhed. Det hele går så stærkt, at vi ikke rigtigt når at blive bange. Vores børn ser lidt forundrede ud, men nu er faren jo drevet over, og tilsyneladende tager de bare situationen som endnu en oplevelse.

Forklaringen på miseren får vi kort efter. Kampene på savannen foregår åbenbart mellem to mursi-landsbyer ad gangen. De krigere, vi mødte, da vi ankom, delte selvfølgelig bare vores betaling, og tilladelsen til at blive så længe, vi ville, og at tage alle de billeder, vi havde lyst til, gjaldt tilsyneladende kun dem selv. At tænke lidt længere frem i forhold til, hvad dette kunne afføde af misforståelser, når flere ophidsede krigere senere ankom fra andre landsbyer, tog de ikke så nøje.

Halsvene-ceremoni og bloddrikning

Efter donga-ceremonien puster vi ud ved at aflægge en sidste visit i den hyggelige mursi-landsby, hvor vi har boet den seneste uge. Her er der ingen, der er aggressive, og vi bliver taget imod, som var vi familie. Vores

Vores chauffør, Bruke, venter lidt derfra oven på vores firehjulstrækker. Fotos: Jakob Øster

børn leger med mursi-børnene med vores medbragte frisbee'er og vandpistoler. Og vi bliver inviteret med til et par lidt mere almindelige ceremonier.

Først et stammebryllup og så en såkaldt halsvene-ceremoni, hvor en tyr skydes i halsen med bue og pil. Herved kan der tappes

et par liter blod, inden et par udvalgte unge mænd til sidst drikker blodet, som de fortæller indeholder vigtige mineraler og vitaminer.

Til sidst sætter vi kursen ud af Mago-nationalparken. Da vi kører ud gennem porten, sætter vi vores armerede vagt, Busco, af.

Derfra fortsætter vi til en ny camping-oplevelse. Denne gang hos den fredelige og gæstfrie banna-stamme, som man heldigvis godt kan besøge, uden at der er krav om, at man skal medbringe sin egen livvagt.